

Activiteitenverslag 2012

Phytofar

Inhoud

Woord van de Voorzitter	p2		
Woord van de Secretaris-generaal	p4		
Missie Phytofar	p6	Focus op ...	p29
Onze verbintenissen voor de toekomst	p8	een aantal markante bijdragen	
Een blik in de achteruitkijkspiegel	p10	aan een duurzame gewasbescherming	
Wetenschappelijk gebaseerd beleid	p20	- Zuiveren van restwater met Sentinel	p31
- Op de markt brengen		- Weg met de wolk	p32
van gewasbeschermingsmiddelen	p21	- Bijen	p34
- Duurzaam gebruik		- PhytoStock en PhytoTrans	p37
van gewasbeschermingsmiddelen	p21	- Namaak en illegale producten	p38
- Fytolicensie	p24	- Phytofar-Recover	p43
Van het jaar van de biodiversiteit		- Goede praktijken	p47
naar het jaar van de chemie (2010-2011)	p26	- Phytofar Instituut	p48
		Conclusie	p52
		Lijst met afkortingen	p54
		Phytofar secretariaat, stuurgroepen en leden	p56

Woord van de Voorzitter

In minder dan twee generaties tijd zullen op onze planeet meer dan 9 miljard mensen op een duurzame en waardige manier moeten kunnen leven en gevoed worden. Dat zijn 2 miljard meer mensen dan vandaag. Bovendien worden landbouwproducten ook als alternatieve energiebronnen aangewend en stijgt de welvaart wereldwijd waardoor de druk op de landbouw nog toeneemt.

*Daarom is duurzaamheid een terecht gestelde eis, die even essentieel is
voor het veiligstellen of verbeteren van de levenskwaliteit van de huidige generatie,
als voor de toekomstige generaties.*

Duurzame ontwikkeling betekent beantwoorden aan de behoeften van de huidige generatie zonder het vermogen van toekomstige generaties om aan hun behoeften te beantwoorden in gevaar te brengen. Dat is een enorme uitdaging en een complexe doelstelling, want de behoeften en de belangen in een maatschappij zijn divers en in voortdurende evolutie. Wetenschappelijk gefundeerde expertise, voldoende grondstoffen, transparantie en een grote bekwaamheid om een dialoog aan te gaan met de diverse stakeholders in de maatschappij zijn de basisvereisten om aan deze uitdaging te kunnen beantwoorden.

Je zou denken dat deze overweging alleen geldt voor landen in Latijns-Amerika, Afrika en Azië, maar niet voor België. Dat is niet het geval. Duurzaam geproduceerd voedsel van hoge kwaliteit en de bescherming van mens en natuur zijn ook voor ons land essentieel. Hoe kunnen wij de diversiteit in de natuur bewaren en tegelijkertijd voedingsmiddelen van hoge kwaliteit produceren aan een betaalbare prijs? Hoe kunnen wij een efficiënte lokale landbouw en een hoge kwaliteitsnorm voor de lokale productie in stand houden, wanneer de bevolking meer en meer land opeist? Hoe kunnen wij een hoge waterkwaliteit behouden, terwijl de vraag naar voedsel en bio-energie een intensivering van de landbouw vraagt? Hoe kunnen wij genieten van een pittoreske tuin zonder de behoeften van de natuur in gevaar te brengen? Hoe kunnen wij in de maatschappij een brede eensgezindheid in stand houden, terwijl de stakeholders er verschillende en gedeeltelijk tegengestelde doelen en strategieën op na houden?

Phytofar en haar leden vormen een competente, toegewijde en deskundige partner die in staat is om samen met de voedings-, land- en tuinbouw-, groen- en tuiniersector, met de overheid en de niet-gouvernementele organisaties, de academische wereld en vele andere partners duurzame oplossingen voor de sector uit te werken en te implementeren. Opdat de ontwikkeling en de invoering van duurzame oplossingen ook door de maatschappij aanvaard zou worden, is een transparante en op feiten gebaseerde samenwerking tussen de diverse stakeholders noodzakelijk. Phytofar levert hier haar bijdrage door samen met andere stakeholders oplossingen uit te denken en in te voeren in de volgende vier domeinen:

Voeding // Gezondheid // Leefmilieu: water en biodiversiteit // Efficiënt grondstoffengebruik

Wij streven ernaar om verder met succes doeltreffende maatregelen in te voeren om duurzaamheid te realiseren en voortdurend de waarde te vergroten die de sector aan de Belgische maatschappij levert.

Klaus Kötting,
Voorzitter Phytofar

Klaus Kötting,
Voorzitter Phytofar

Woord van de Secretaris-generaal

Phytofar en haar leden timmerden de voorbije twee jaar verder aan een professionele sector die zorg draagt voor kwaliteitsproducten en -diensten. Wij richten ons op de ganse levenscyclus van onze producten wat tot uiting komt in de talrijke acties van de voorbije periode. Deze acties spitsten zich toe op vier grote domeinen:

Voeding // met actieve inbreng in het residudebat en steun aan initiatieven die gewasbescherming in kleine teelten moet mogelijk maken.

Gezondheid // met vormingsessies voor de verdelers van onze producten rond opslag en persoonlijke beschermkledij, de volledige herwerking van de website “Phytotrans” en de invoering van de website “Phytostock” voor respectievelijk veilig transport en opslag, en met concrete acties rond het stoppen van namaak en illegale producten.

Leefmilieu: water en biodiversiteit // het promoten van milieuveilige technieken zoals luchtmengdoppen, deelname aan het Europese TOPPS-Prowadis project rond het beschermen van water, en het steunen van akkerrandbeheer en het inzaaien van bloemenranden.

Efficiënt grondstoffengebruik // met projecten rond restwatervermindering en met een succesvolle ophaling van lege verpakkingen en niet meer bruikbare producten.

Peter Jaeken,
Secretaris-generaal Phytofar

Hoe we deze engagementen nog op vele andere manieren invullen lees je verderop in dit verslag of kan je steeds bekijken op www.phytofar.be.

Bovenop het volgen van een strikt wetgevend kader, verbinden de leden van Phytofar zich ertoe om te voldoen aan zelfregulerende systemen zoals het Responsible Care programma van de chemische industrie, deel te nemen aan Phytofar-Recover voor het reststroombeheer bij de professionele klant, in regel te zijn met de sectorgids autocontrole in het kader van voedselveiligheid en de deontologische code na te leven.

Dit zijn geen vrijblijvende afspraken. Ze vragen dag in dag uit een grote inzet van alle werknemers. Ik wil hen hiervoor dan ook mijn welgemeende appreciatie en dank betonen.

Ook naar de toekomst toe wil Phytofar een pro-actieve rol spelen in het maatschappelijk debat, samen met de gebruikers en de vele actoren uit de sector, om op lokaal niveau onze bijdrage te leveren aan oplossingen voor de grote uitdagingen van vandaag en van de toekomst.

Peter Jaeken
Secretaris-generaal van Phytofar

Gezond en veilig voedsel voor iedereen

Onze wereld staat voor een aantal belangrijke uitdagingen op het vlak van de voedsel- en watervoorziening, het gebruik van energie en natuurlijke grondstoffen, het landgebruik en de gezondheid van haar bevolking. Gewasbeschermingsmiddelen zijn essentieel om door middel van een optimaal land- en watergebruik gezond en veilig voedsel te produceren voor een steeds stijgende wereldbevolking. Ons innovatief onderzoek draagt door de ontwikkeling van nieuwe producten en toepassingen bij tot een duurzame ontwikkeling van onze wereld. Phytofar streeft zeer actief naar een goed gebruik van gewasbeschermingsmiddelen om een duurzame landbouw met respect voor mens, dier en milieu te garanderen.

Phytofar is de Belgische Vereniging van de Industrie van Gewasbeschermingsmiddelen. Het is een beroepssectie van essenscia, de Belgische federatie van de chemische industrie en life sciences.

www.phytofar.be

*“ Ons innovatief onderzoek draagt door de ontwikkeling van nieuwe producten
en toepassingen bij tot een duurzame ontwikkeling van onze wereld.”*

Phytofar gaat een verbintenis aan in de 4 volgende domeinen :

// Voeding

*Wij verbinden ons ertoe om bij te dragen aan een gezonde
en betaalbare voedselvoorziening van hoge kwaliteit voor iedereen!*

Dit doen we door de gezondheid van de planten in stand te houden, de productiviteit
van de planten te verhogen en de landbouwpraktijken te verbeteren.

// Efficiënt grondstoffengebruik

*Wij verbinden ons ertoe om de grondstoffen nodig voor de productie
van gewasbeschermingsmiddelen en nodig voor een productieve landbouw efficiënt
te gebruiken en deze te behouden voor de toekomst!*

Dit doen we door via preventie, hergebruik en recyclage een duurzame productie
en een duurzaam gebruik na te streven.

voor de toekomst

// Milieu: water en biodiversiteit

Wij verbinden ons ertoe om de watervoorraden te behouden en te beschermen!

Dit doen we door vernieuwende oplossingen voor gewasbescherming te ontwikkelen en door de goede landbouwpraktijken te promoten.

Wij verbinden ons er eveneens toe om de biodiversiteit en de natuurlijke habitats van verschillende dieren en insecten binnen de landbouwomgeving uit te breiden!

Dit doen we door gebruik te maken van onze expertise op het gebied van gewasbescherming en landbouwpraktijken, om zo de harmonie tussen natuur en landbouw te bevorderen.

// Gezondheid

Wij verbinden ons ertoe om de gezondheid van de gebruikers en de consumenten te beschermen!

Dit doen we door innovatieve technologieën te introduceren en optimale praktijken voor een veilig gebruik te promoten.

Een blik in de achteruitkijkspiegel

Twee boeiende, intensieve jaren liggen achter ons. Nieuwe wetgevingen dienden zich aan, diverse campagnes om een goed gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te promoten werden opgestart, studiedagen en persconferenties werden georganiseerd, de Phytofar Instituut Prijzen werden voor de zesde keer uitgereikt,...

Een samenvatting van de activiteiten die de voorbije twee jaar de Phytofar-planning hebben gekleurd vind je op de volgende pagina's.

Een blik in de
achteruitkijkspiegel

Mei 2010

De **Algemene Vergadering** vindt plaats in Hof ten Steene in Orsmaal, met als thema "IPM, geïntegreerde gewasbescherming als basis van een duurzame landbouw" met Dirk Van Gyseghem (Vlaamse Overheid), Inge Van Oost (Europese Commissie) en Annie Demeyere (Vlaamse Overheid) als gastsprekers. Voorafgaand aan de presentaties wordt een bezoek gebracht aan de veiling Haspengouw.

Juni 2010

Phytofar organiseert samen met PhytEauWal een persconferentie in het Waalse dorpje Ohey. Aanleiding is de ingebruikname van de **eerste biofilter op gemeentelijk niveau**.

Juli 2010

Samen met ECPA, de European Crop Protection Association, leidt Phytofar de **Europese landbouwjournalisten** rond op het fruitbedrijf Torenhof van Ann Derycke in Brussegem. Onder een stralende zon toont Ann hen de troeven van de geïntegreerde teelt met nestkastjes en veel lieveheersbeestjes.

Aug 2010

Phytofar stuurt alle Belgische landbouwers een **sticker met 10 tips** voor een veilig en verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit valt samen met de uitnodiging voor de Phytofar-Recover campagne in de bus.

Inagro (toen nog POVLT) sluit de zomervakantie af met een heuse **Gewasbeschermingsdag in Rumbeke-Beitem**. Phytofar kon uiteraard niet ontbreken en verwelkomt de honderden nieuwsgierigen op haar stand.

PROCLAM, het West-Vlaamse Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu, maakt een posterreeks rond bijen. Phytofar werkt hieraan mee door het onderdeel **“Tips voor bijen-vriendelijk spuiten”** op te stellen.

Sept 2010

Phytofar zet samen met PhytEauWal en Inagro (POVLT) een stand op op de **Nationale Grasdag** in Hove. Honderden professionele tuinaannemers en greenkeepers uit gans België krijgen uitleg over het correct toepassen van gewasbeschermingsmiddelen.

De slogan **“Kleine oorzaken, grote gevolgen”**, bij landbouwers reeds goed gekend als het gaat over het vermijden van puntvervuiling, wordt nu uitgewerkt met tips en foto's en in een handige folder gestopt, specifiek voor niet-landbouwkundige gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen.

IPM, Integrated Pest Management of de geïntegreerde teelt, is waarschijnlijk de meest duurzame teelttechniek op dit moment. Vlaams Minister-President en Minister van Landbouw Kris Peeters geeft het startschot voor verschillende IPM-overlegmomenten per teelt en met de ganse sector, om een maatregelenpakket uit te denken in het kader van de Europese Richtlijn voor Duurzaam Gebruik van Bestrijdingsmiddelen. Phytofar verleent haar volle medewerking aan deze **IPM-maatregelen** die ongetwijfeld een goede zaak zijn voor een duurzame toekomst van de landbouw.

Nov 2010

Phytofar gaat op de **Greenkeepers Dag in Grez-Doiceau** de verzorgers van onze Belgische golfterreinen inwijden in de goede fyto-praktijken.

Na de Nationale Grasdag en de Greenkeepers Dag is er nog meer aandacht voor non-agri toepassingen van gewasbeschermingsmiddelen. Samen met het Comité Régional Phyto organiseert Phytofar een **studienamiddag voor de Waalse groenvoorzieners** rond een goed gebruik in openbaar groen.

Phytofar organiseert twee infodagen rond het **correct opslaan van gewasbeschermingsmiddelen**. Eén in Gembloux en één in Gent, bestemd voor de verdelers (distributeurs). De nationale en regionale wetgeving inzake opslag van gevaarlijke producten wordt toegelicht.

Dec 2010

De **Phytofar-website** steekt in een nieuw kleedje! Naast de publieke homepage, is er ook een startpagina voor gebruikers (professionelen en groot publiek), voor beleidsmensen en voor de media. Zo vindt iedereen snel en eenvoudig de relevante info terug die strookt met zijn of haar interesses. Het webadres is nog steeds het oude vertrouwde www.phytofar.be.

Jan 2011

Phytofar evalueert 1 jaar Sentinel-gebruik bij loonsproeiers in Oost- en West-Vlaanderen op de **Volsog Fytodag** in Gent. Daarnaast worden ook nieuwe acties aangekondigd, zoals de uitbreiding naar grote landbouwers. Het is ook de aftrap voor een jaar vol demo's van de Sentinel, bij verschillende proefcentra en onderzoeksstations, alsook in de tulpen teelt van onze Noorderburen.

Maart 2011

Voor de derde keer organiseert Aquawal (de beroepsvereniging van de Openbare Waterdistributiediensten van Wallonië) samen met de Vereniging van Waalse steden en gemeenten en met de actieve steun van Phytofar, de **“Assises de l'Eau”**. Op deze studievoormiddag worden de grote uitdagingen inzake het toekomstige waterbeleid voorgesteld.

Phytofar verzorgt een presentatie over het gebruik van een biofilter en schenkt in aanwezigheid van de Waalse Minister voor Leefmilieu, Philippe Henry, tijdens een wedstrijd een biofilter ter waarde van € 1 000 weg. De gelukkige winnaar is de gemeente Gedinne. Proficiat!

22 maart is **Wereldwaterdag**. Daar de landbouw goed is voor 70% van het wereldwijde waterverbruik is innovatieve gewasbescherming essentieel voor een optimaal gebruik van de watervoorraden. Phytofar onderstreept dit belang met een persbericht en uitgebreide begeleidende tekst met wereldwijde voorbeelden. De komende jaren wordt hoog ingezet op de waterkwaliteit.

De Phyto-Info website wordt in een nieuw jasje gestopt en heet vanaf nu **PhytoTrans**. Deze website bevat alle regels en wetgeving over het transport van gewasbeschermingsmiddelen, en is bijgevolg een onmisbare hulp voor de handel.

Het **“contrat rivière Haute-Meuse”** legt gemeenschappelijke afspraken vast over het landgebruik en het beheer van oevers tussen de aanliggende gemeenten van de Hoge Maas. Phytofar wordt uitgenodigd om de acties te duiden die de industrie neemt om de impact van gewasbeschermingsmiddelen op het milieu te verminderen.

Een blik in de
achteruitkijkspiegel

April 2011

Het **KVIV** (de Koninklijke Vlaamse Ingenieurs-Vereniging) houdt deze keer zijn jaarlijkse studienamiddag over gewasbescherming in Melle. Het thema belicht de reductieplannen en een verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Met presentaties van de Europese Commissie - DG Sanco, de Belgische coördinator van het reductieprogramma, het Pesticide Action Network (PAN) en Phytofar.

In Poperinge wordt de **eerste vulplaats voor spuittoestellen** ingehuldigd. Zo'n vulplaats helpt landbouwers en loonsproeiers die water trekken uit de beek of het spaarbekken om puntvervuiling te voorkomen. Inagro en de provincie West-Vlaanderen krijgen hierbij de actieve steun van Phytofar. In de loop van de komende jaren worden acht dergelijke vulplaatsen aangelegd in West-Vlaanderen.

Mei 2011

“Het Internationale Jaar van ... van Biodiversiteit (2010) tot Chemie (2011): de bijdrage van gewasbeschermingsmiddelen” is dit jaar het thema van de **Algemene Vergadering** van Phytofar die plaatsvindt in La Ferme du Val-Fayt in Fayt-Lez-Manage. In de namiddag zijn we te gast op de productiesite van Syngenta in Seneffe. Gastsprekers zijn Yves Verschuere, gedelegeerd bestuurder van essenscia die het belang van duurzame innovatie in het Internationale Jaar van de Chemie toelicht, Laurent Oger, Landbouw en Leefmilieu Manager van ECPA, die ons vertelt over een duurzame productie van gewasbeschermingsmiddelen, en tot slot Jean-Louis Bernard, lid van de Landbouwacademie van Frankrijk, die een presentatie geeft over biodiversiteit in akkerland en de rol van gewasbescherming.

Een blik in de achteruitkijkspiegel

Hilde Boudry, meer dan tien jaar lang de zeer gemotiveerde coördinatrice van de Stuurgroep Communicatie van Phytofar, volgt **Jean-Marie Descamps** op en wordt voorzitter van Phytofar-Recover. Tezelfdertijd gaat **Dany Debroux** met welverdiend pensioen. Zij was jarenlang de assistente van Phytofar-Recover en wordt opgevolgd door **Dominique Vinage**.

Op zaterdag 28 en zondag 29 mei vinden de 3-jaarlijkse Werktuigendagen in St-Truiden plaats. Phytofar stelt daar samen met pcfruit vzw het project “**Weg met de wolk**” voor, waarmee we het gebruik van luchtmengdoppen (driftreducerende doppen) bij de fruittelers willen aanmoedigen. Naast de eerste proefresultaten en alle info over luchtmengdoppen op onze stand, werden ook demo's gegeven over het spuiten met klassieke doppen enerzijds en luchtmengdoppen anderzijds. Naar aanleiding van dit project heeft Phytofar samen met pcfruit vzw een folder opgesteld met het hoe en waarom van het project “**Weg met de wolk**”, en met een overzicht van alle in België erkende luchtmengdoppen in de fruitteelt.

Juni 2011

Op 14 juni wordt de Europese Verordening 1107/2009 van kracht in alle lidstaten van Europa. Deze nieuwe wet regelt het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en vervangt Richtlijn 91/414. Een basiswetgeving voor onze sector.

Sept 2011

Officiële inhuldiging van de **gemeenschappelijke spoel- en reinigingsinstallatie op het loonwerkbedrijf Weltjens in Bocholt**. Het Proef- en Vormingscentrum van Bocholt, de machinekring Agraco, pcfruit vzw, het Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse Overheid en Phytofar zijn bij het project betrokken. De spuitresten worden opgevangen en nadien met de Sentinel gezuiverd. Na West-Vlaanderen waar sinds 2009 een mobiele Sentinel-installatie in werking is, is dit dus het tweede project waarbij spuitresten chemisch gezuiverd worden.

Okt 2011

Op 18 en 19 oktober is Phytofar aanwezig op de **Nationale Namaakbeurs in Wemmel**. Daar wordt essentiële informatie uitgewisseld tussen de bevoegde overheden (federale en regionale administratie, douane, politie, FAVV) en de industrie om namaak beter te herkennen en de commercialisering ervan te stoppen.

Nov 2011

De distributeurs zijn het eerste aanspreekpunt van de landbouwer en daarmee het best geplaatst om de gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen te adviseren over een goed gebruik. Daarom besloot Phytofar, in samenwerking met PhytoDis, een **opleidingsprogramma met vijf presentaties** te organiseren in de winter 2011 – 2012. Dit zijn ze: een correct ingericht fytolokaal, beschermen van de gebruiker, het voorkomen van puntvervuiling, de juiste spuittechniek, en nieuwe wetgevingen. Phytofar zendt zijn medewerkers uit om in te gaan op de vele aanvragen van de distributie!

Het **Phytofar Instituut** reikt op 8 november 2011 voor de zesde keer een prijs uit van € 7 500 aan twee projecten die bijdragen tot een duurzame landbouw. Het is een extra feestelijke editie want de Prijsuitreiking viert zijn tienjarig bestaan! Minister Sabine Laruelle overhandigt de prijzen.

De wetenschappelijke prijs wordt toegekend aan het project **“Nevenwerking van gewasbeschermingsmiddelen op bijen: identificatie en evaluatie van de impact van subletale effecten”** onder leiding van Dr. ir. Tim Beliën en Dr. Bruno Gobin van Proefcentrum Fruitteelt vzw en in samenwerking met Prof. Lutgarde Arckens, Prof. Roger Huybrechts en Prof. Johan Billen van het Departement Biologie van de K.U.Leuven.

De professionele prijs wordt uitgereikt aan het project **“Beloftevol Boeren – Terr’ Avenir Wallonie”**. Een groep Vlaamse en Waalse landbouwers onder leiding van Melanie Vanstaen (Inagro) en Céline Detremmerie (CRA-W) die een milieumanagementsysteem hebben uitgebouwd om de milieu-impact van hun bedrijven te beperken.

Dec 2011

Op 1 december vindt een voorzitterswissel plaats bij Phytofar. Na 4,5 jaar geeft Bernard Pecquereau de fakkel door aan **Klaus Kötting** (directeur van Bayer CropScience). Phytofar dankt **Bernard Pecquereau** voor zijn jarenlange enthousiasme en inzet voor de gewasbeschermingssector, en verwelkomt van harte Klaus Kötting!

Jan 2012

Phytofar breidt een vervolg aan het “Weg met de wolk”-project om luchtmengdoppen te introduceren in de fruitteelt, en overlegt hiervoor met de doppen- en machineconstructeurs, evenals de voorlichters in de fruitteelt. Er worden bovendien **6 gemotiveerde fruittelers** gevonden die het ganse seizoen één van hun percelen met luchtmengdoppen willen spuiten en bereid zijn om in de zomer hun collega-fruittelers uit te nodigen voor een rondgang op het veld. Zodat zij met hun eigen ogen de resultaten van spuiten met luchtmengdoppen kunnen zien.

Maart 2012

“Voedsel voor meer dan 7 miljard mensen : hoe?”

was het vraagstuk van de studienamiddag van de KVIV-werkgroep Plantenbescherming, op 21 maart in Melle. Verschillende visies kwamen aan bod. Moeten we meer voedsel produceren en hiertoe de uitdaging aangaan met hoogtechnologische land- en tuinbouw waaraan gewasbeschermingsmiddelen en GMO's een belangrijke bijdrage leveren? Of produceren we al genoeg voedsel en moeten we het gewoon beter verdelen en de voedselverspilling tegengaan met lokale, kleinschalige land- en tuinbouw die met de natuur verweven is? Met presentaties van deskundigen van K.U.Leuven, Phytofar, VIB (Vlaams Instituut voor Biotechnologie) en UGent.

Phytofar laat **bloemenranden** inzaaien op de ADLO-demoboerderijen in Melkwezer en Zwalm, en steunt de twee landbouwers in het zuiveren van hun restwater.

April 2012

Op 4 april organiseert Inagro met de steun van Phytofar de **TOPPS-PROWADIS workshop** voor alle Belgische stakeholders die betrokken zijn bij de bescherming van het water. Doel van de workshop is het opstellen van goede landbouwpraktijken om de verliezen van gewasbeschermingsmiddelen door diffuse bronnen (drift, afspoeling en erosie) naar oppervlaktewater te reduceren. De Belgische adviezen worden meegenomen in het Europese TOPPS-PROWADIS-project.

Mei 2012

Phytofar houdt zijn **Algemene Vergadering** in de gebouwen van Willy Naessens in Wortegem-Petegem. In de namiddag brengen we een bezoek aan Delvano, de eerste Belgische constructeur van landbouwspruittoestellen. Daarna volgt een debat “Communicating in a complex societal context: crop protection in [e]motion”.

Wetenschappelijk gebaseerd beleid

In 2009 werd de Europese Verordening 1107/2009 voor het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen gestemd in het Europees Parlement, alsook de Richtlijn Duurzaam Gebruik van Bestrijdingsmiddelen 2009/128. Beide wetgevingen worden nu ingevoerd in de lidstaten.

In België is Reg. 1107/2009 sinds midden vorig jaar van kracht; Dir. 2009/128 zal gesplitst worden in twee Koninklijke Besluiten die eind dit jaar zullen gepubliceerd worden. Een belangrijk onderdeel van deze twee KB's is de fytolicensie.

1. Op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen

Op 14 juni 2011 werd de Europese Verordening 1107/2009 van kracht in alle lidstaten van Europa. Deze nieuwe wetgeving regelt het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en vervangt Richtlijn 91/414. Ze is voornamelijk van toepassing op de erkenningshouders van gewasbeschermingsmiddelen.

In de nieuwe wetgeving werden strengere criteria voor de evaluatie van actieve stoffen en de producten ingevoerd. Ook een aantal nieuwigheden, verbeteringen en verduidelijkingen werden aangebracht om de procedures te vereenvoudigen, te versnellen en te harmoniseren.

Veiligheid en bescherming van de volksgezondheid en het leefmilieu staan centraal. Bovendien zal deze wetgeving de vrije handel en de beschikbaarheid van gewasbeschermingsmiddelen in de lidstaten verhogen.

Een basiswetgeving voor onze sector:

2. Duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

In 2009 werd, samen met de Verordening 1107/2009, ook een Richtlijn over het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen gestemd in het Europees Parlement. Deze Richtlijn 2009/128 wordt in 2012 in Belgische wetgeving omgezet via 2 Koninklijke Besluiten :

1. KB duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen
2. KB federaal reductieprogramma voor pesticiden (= gewasbeschermingsmiddelen + biociden)

Deze KB's bevatten maatregelen in verschillende domeinen om ervoor te zorgen dat gewasbeschermingsmiddelen op een correcte, duurzame manier toegepast worden. Deze maatregelen zijn verplicht.

Een aantal voorbeelden:

- // Verbod op spuiten vanuit de lucht (nu enkel toegelaten op specifieke aanvraag)
- // Keuring van spuittoestellen (bestaat al in België)
- // Regels voor verwerking van lege verpakkingen en niet meer bruikbare middelen (is al geregeld in België via Phytofar-Recover)
- // Opleiding van professionele gebruikers, verkopers en voorlichters (fytolicensie)
- // Regels rond opslagruimtes voor distributeurs en professionele gebruikers (correct ingericht fytolokaal) (ondersteuning door Phytofar via PhytoTrans en PhytoStock)
- // Geïntegreerde bestrijding (IPM)
- // Informatie naar gebruikers en consumenten (ondersteuning door Phytofar via communicatiecampagnes rond een goed gebruik)
- // Indicatoren om de toestand te meten
- // Specifieke maatregelen voor de bescherming van oppervlaktewater, waterwingebieden voor drinkwater en gevoelige zones (vb nabijheid van scholen, speeltuinen, ziekenhuizen,...) (ondersteuning van Phytofar via promotie van goede praktijken, sensibilisering rond puntvervuiling en drift, en ondersteuning wettelijk kader voor bioremediatie- en zuiveringssystemen (zoals fytobak, biofilter, Sentinel,...))

Zowel de federale als de regionale overheden zijn bevoegd in de omzetting van de Richtlijn 2009/128. De regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) zullen Ministeriële Besluiten uitwerken voor hun specifieke bevoegdheden. Vooral voor de bescherming van het oppervlaktewater, de waterwingebieden en de gevoelige zones zullen de Besluiten van de regio's doorslaggevend zijn. Deze maatregelen zullen bijvoorbeeld opleggen wat de breedte van de bufferzones zal zijn, in welke gebieden niet meer gespoten zal mogen worden, enzovoort. Ook voor de regels rond geïntegreerde bestrijding (IPM) zijn de regio's verantwoordelijk. Zij zullen bepalen wie de landbouwer advies mag geven, wie de controles uitvoert, welke richtlijnen aangewezen zijn en welke verplicht.

Doordat ook de regio's bevoegd zijn voor bepaalde aspecten rond duurzaam gebruik, kunnen de richtlijnen voor Vlaanderen, Wallonië en Brussel bijgevolg verschillend zijn.

Deze Besluiten worden eind 2012 verwacht.

Het doel van het KB federaal reductieprogramma van pesticiden is het opstellen van een plan om de impact van deze producten op mens en milieu te verminderen. Na 5 jaar zullen de voorgestelde maatregelen via indicatoren geëvalueerd worden om te verifiëren of de beoogde doelstellingen bereikt zijn.

Alle lidstaten dienen een nationaal actieplan op te stellen. In België zal dit het NAPAN heten (Nationaal ActiePlan / Plan d'Action National). We hebben al een analoog plan gehad, het PRPB (Programma ter Reductie van Pesticiden en Biociden). Dit plan streefde naar 25% vermindering van de impact van gewasbeschermingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik op mens en milieu tussen 2001 en 2010, en 50% vermindering van de impact van gewasbeschermingsmiddelen voor niet-landbouwkundig gebruik (groenvoorziening, tuinders,...) en biociden op mens en milieu. De definitieve resultaten zijn nog niet voorhanden, maar vermoed wordt dat de 25% vermindering in de landbouw zeker bereikt werd, en de 50% vermindering zo goed als.

Fytolicentie

Op 18 augustus 2012 zullen de erkenningen van de gewasbeschermingsmiddelen gesplitst zijn. Dit betekent dat er vanaf dan twee types gewasbeschermingsmiddelen op de markt zullen zijn: de middelen erkend voor professioneel gebruik, en de middelen erkend voor niet-professioneel gebruik.

De fytolicentie is een certificaat voor het professioneel gebruiken, verkopen en geven van voorlichting van gewasbeschermingsmiddelen. De fytolicentie bestaat uit een basisopleiding (die moet gevolgd worden om de fytolicentie te kunnen verkrijgen) en aanvullende opleidingen (vormingen die op regelmatige basis moeten gevolgd worden om de fytolicentie te kunnen behouden). De fytolicentie is een erkenning van de kennis over gewasbeschermingsmiddelen. Het bewijst dat de houder ervan op een correcte manier met deze producten kan omgaan.

Vanaf 25 november 2015 zal iedereen die gewasbeschermingsmiddelen verkoopt, advies geeft en professionele middelen gebruikt over een fytolicentie moeten beschikken. De fytolicenties zijn zes jaar geldig. Daarna kunnen ze verlengd worden, mits de permanente vorming is gevolgd en de houder voldoet aan bepaalde randvoorwaarden.

Niet-professionele middelen zullen uiteraard nog vrij gekocht kunnen worden door het grote publiek.

Een overzicht van de verschillende types fytolicenties

Type	Wat?
NP	Distributie / voorlichting van producten voor niet-professioneel gebruik
P1	Assistent professioneel gebruiker
P2	Professioneel gebruiker
P2s	Specifiek professioneel gebruiker
P3	Distributie / voorlichting van producten voor professioneel gebruik

Tussen 1 september 2013 en 31 augustus 2015 gelden overgangsmaatregelen. Iedereen die een fyto-licentie wenst aan te vragen op basis van ervaring moet dit in deze periode doen. Dit geldt bijvoorbeeld voor alle erkend gebruikers en erkend verkopers, en voor iedereen die over het juiste diploma (verplicht gevolgd hebben van een cursus fytofarmacie) beschikt. Phytofar is van in het begin nauw betrokken geweest bij het tot stand komen van de fyto-licentie en heeft de licentie altijd ten volle gesteund. Dit is een nieuwe stap in een duurzaam en verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen!

Van het jaar van de *Biodiversiteit* (2010)

De Verenigde Naties riepen 2010 uit tot Internationaal Jaar van de Biodiversiteit. 2011 was dan weer het Jaar van de Chemie. Van biodiversiteit tot chemie, het lijkt een grote stap, maar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, die geproduceerd werden in chemische bedrijven, kan wel degelijk bijdragen aan de biodiversiteit.

Landbouw en biodiversiteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Op 43% van de Europese landoppervlakte wordt aan landbouw gedaan. Het wordt vaak over het hoofd gezien dat het verlies aan habitat door de uitbreiding van landbouwgrond de grootste bedreiging voor de biodiversiteit is. De voedselvraag blijft stijgen door de stijgende bevolking, waardoor ook de druk stijgt om meer grond als landbouwgrond aan te wenden. De beste oplossing volgens heel wat studies en volgens Phytofar is om op een duurzame manier de voedselproductie te maximaliseren op de reeds bestaande landbouwgrond. We hebben meer voedsel nodig, maar dit betekent allerm minst dat er ook meer landbouwgrond nodig is. Om dit te realiseren moeten innovatieve en geïntegreerde technologieën effectiever benut worden en geïmplementeerd in het landbouwbeleid.

naar het jaar van de *Chemie* (2011)

Professor Tim Benton, Leeds University UK, een autoriteit op vlak van populatie-ecologie, kwam op de uitreiking van de Phytofar Instituut Prijzen zijn oplossing voorstellen om de almaar stijgende wereldbevolking te blijven voeden zonder de biodiversiteit en de natuur te schaden. De vraag die vaak rijst, en waarover heel wat polemiek bestaat, is of dit via extensivering (land sharing¹) of intensivering (land sparing²) moet?

De studie van Tim Benton³ toonde aan dat de optimale oplossing een geografische mix is van zoveel mogelijk intensivering afgewisseld met extensivering in gebieden waar enkel een lage productiviteit mogelijk is, bijvoorbeeld door de bodemkwaliteit. Het ruimtelijke aspect speelt dus een belangrijke rol. In de meeste gebieden is intensivering van de landbouw de beste oplossing om voldoende voedsel te produceren voor de steeds stijgende wereldbevolking, en tegelijkertijd voldoende ruimte te laten voor natuur en biodiversiteit. Gewasbeschermingsmiddelen, op een correcte manier toegepast uiteraard, spelen hierin een sleutelrol door de opbrengsten per hectare te optimaliseren.

¹ **Land sharing:** de beschikbare grond wordt "gedeeld": de natuur wordt verweven in een grotere landbouwoppervlakte (extensieve landbouw).

² **Land sparing:** de beschikbare grond wordt "gesplitst": de landbouw wordt geïntensiveerd waardoor er meer ruimte overblijft voor de natuur.

³ Hodgson JA; Kunin WE; Thomas CD; Benton TG and Gabriel D (2010): Comparing organic farming and land sparing: optimizing yield and butterfly populations at a landscape scale. *Ecology letters* 13 1358-1367, 2010.

Een studie van het Humboldt Instituut in Duitsland⁴ bracht aan het licht dat Europa de vernietiging van waardevolle habitat en fauna en flora zal versnellen als het de productiviteit van de Europese landbouwbedrijven zal verminderen, omdat ergens anders ter wereld, met name in de ontwikkelingslanden, meer landbouwgrond in gebruik genomen zal worden om te voldoen aan de hoge Europese voedselseisen.

Biodiversiteit is een globaal thema en wordt dan ook in eerste instantie behandeld door onze Europese brancheorganisatie ECPA en de internationale gewasbeschermingsassociatie CropLife International. ECPA bracht drie rapporten ter zake uit, "Agriculture and biodiversity" en "Soil biodiversity and agriculture" in 2010, en "Pollinators and agriculture" in 2011. Al deze documenten zijn terug te vinden op www.phytofar.be. Specifiek in België draagt Phytofar bij aan het in stand houden van de biodiversiteit door het promoten van het inzaaien van akkerranden met bloemenmengsels, en het aanmoedigen tot respecteren van bufferzones.

Het naast elkaar laten bestaan van biodiversiteit en technologische innovatie, en het opleiden van landbouwers om deze technologie, waaronder gewasbeschermingsmiddelen, op een duurzame en correcte manier te gebruiken, is de beste oplossing om landbouw en biodiversiteit te harmoniseren.

⁴ von Witzke H and Noleppa S (2010): EU agricultural production and trade: Can more efficiency prevent increasing land-grabbing outside of Europe? Research Report, Humboldt University, Berlin, Germany.

Focus op...

een aantal markante bijdragen
aan een duurzame gewasbescherming

// Zuiveren van restwater met Sentinel

// Weg met de wolk

// Bijen

// PhytoStock en PhytoTrans

// Namaak en illegale handel

// Phytofar-Recover

// Goede praktijken

// Phytofar Instituut

Zuiveren van restwater met Sentinel

De Sentinel is een fysico-chemisch systeem voor de zuivering van restwater. Er worden chemicaliën toegevoegd waardoor de stoffen in het restwater vlokken vormen, neerslaan en een sliblaagje vormen. Het overblijvende water wordt via een actieve koolfilter gezuiverd. Het proper water wordt dan opgeslagen en gebruikt voor een totaalherbicide toepassing of een eerste spoeling. De Sentinel kan veel grotere capaciteiten aan dan biofilter en fytobak, en is daardoor erg geschikt voor bedrijven met grotere volumes restwater of voor een collectieve behandeling.

De Sentinel is ondertussen in 2 gebieden actief. In Oost- en West-Vlaanderen, waar Inagro en Volsog de Sentinel ter beschikking stellen van de loonsproeiers en grote landbouwers. En in Limburg, in Bocholt meerbepaald, waar PVL en pcfruit vzw de Sentinel gekoppeld hebben aan een gemeenschappelijke spoel- en reinigingsinstallatie bij loonwerker Weltjens. Alle leden van de machinekring Agraco, en alle landbouwers uit Bocholt en omstreken kunnen daar voortaan hun spuitresten kwijt.

*Het inzetten van de Sentinel heeft geleid tot een betere bewustwording
van de restwaterproblematiek bij de loonsproeiers en landbouwers.*

Wij stellen vast dat de spuitactiviteiten beter worden gepland en dat er meer wordt gespoeld in het veld, waardoor er minder restwater overblijft. Phytofar is bijzonder blij met deze positieve evolutie in de spuitpraktijken!

Weg met de wolk

De Europese Kaderrichtlijn Water schrijft voor dat we in 2015 proper water moeten hebben. Willen we vermijden dat er nog grotere bufferzones worden opgelegd, of dat er nog meer efficiënte gewasbeschermingsmiddelen verboden worden, dan moeten we deze middelen op een correcte manier gebruiken, met respect voor het milieu. Dit kan bijvoorbeeld door het gebruik van luchtmengdoppen.

Luchtmengdoppen hebben eveneens een goede depositie, bedekking en efficiëntie!

De afgelopen 10 jaar is er intensief onderzoek uitgevoerd waarin de goede werking van luchtmengdoppen werd aangetoond. In het project “Weg met de wolk” (2011-2012) testen Phytofar en pcfruit vzw de belangrijkste parameters in appel en peer om zo alle fruittelers te overtuigen van het nut en de goede werking van luchtmengdoppen. Met luchtmengdoppen spuit je grotere druppels, waardoor je geen wolk of spuitnevel ziet. Toch bereik je hiermee ook een goede werking, het zien van een wolk houdt namelijk geen verband met de kwaliteit of efficiëntie van de bespuiting.

De resultaten van 2011 zijn veelbelovend, waardoor werd besloten om samen met de doppen- en machineconstructeurs en de voorlichters in de fruitteelt een breed draagvlak te creëren. In 2012 worden de luchtmengdoppen gebruikt door 6 gemotiveerde telers die deze zomer hun collega-telers uitnodigen voor een rondgang in hun veld. Met eigen ogen de werking zien, nog steeds de beste methode!

Bijen

Bijenexperts, wetenschappers en overheden over de ganse wereld zijn het eens dat diverse factoren verantwoordelijk zijn voor de sterfte van bijen. De problemen met bijen kunnen toegewezen worden aan ziektes en parasieten (in het bijzonder de Varroa-mijt), buitengewone milieu- en klimaatomstandigheden, het verminderde voedselaanbod, maar ook landbouw en imkerpraktijken.

Tot op heden is niet bevestigd dat gewasbeschermingsmiddelen, die gebruikt worden zoals vermeld op het etiket, een rol spelen bij de bijensterfte. Gewasbeschermingsmiddelen worden grondig geëvalueerd op het risico voor bijen voor ze op de markt mogen gebracht worden.

Ook na de erkenning blijft de industrie het gebruik opvolgen en waar nodig worden aanbevelingen gecommuniceerd.

Bij het spuiten van bepaalde insecticiden is omzichtigheid geboden. Samen met PROCLAM (Provinciaal Centrum voor Landbouwen Milieu van West-Vlaanderen) stelde Phytofartips voor bijen-vriendelijk spuiten van gewasbeschermingsmiddelen op om de landbouwers en loonsproeiers te informeren over hoe ze kunnen vermijden dat bijen in aanraking komen met de gespoten middelen.

Bijen-vriendelijk spuiten, dat is kort samengevat het aandachtig lezen van het etiket, werken op een milieubewuste manier en het naleven van de goede praktijken, en tot slot duidelijke afspraken maken met de imkers in de buurt van de te bespuiten velden.

In 2011 en 2012 liet Phytofar ook bloemenranden inzaaien op een aantal akkers van de ADLO-demoboerderijen in Melkwezer en Zwalm. Een bloemenrijk landschap geeft de bijen nectar en stuifmeel en draagt zo bij aan een groter voedselaanbod.

Bijen

Het Phytofar Instituut reikte in 2011 de wetenschappelijke prijs ter waarde van € 7 500 uit aan het project “Nevenwerking van gewasbeschermingsmiddelen op bijen: identificatie en evaluatie van de impact van subletale effecten” onder leiding van Dr. ir. Tim Beliën en Dr. Bruno Gobin van Proefcentrum Fruitteelt vzw en in samenwerking met Prof. Lutgarde Arckens, Prof. Roger Huybrechts en Prof. Johan Billen van het Departement Biologie van de K.U.Leuven.

Nog op het Phytofar Instituut kregen alle aanwezigen een zakje Tübinger bloemenmengsel mee om in hun tuin te zaaien en zo de bijen voldoende voedsel te geven!

Bijen zijn onmisbaar voor de bestuiving van heel wat gewassen. Landbouwers en imkers werken dan ook vaak samen en plaatsen de bijenkasten in het veld. Zo brengen ze de bijen dicht bij hun voedselbron, en verzekeren ze tegelijkertijd de gewassen van een goede bestuiving. Een win-win situatie!

PhytoStock en PhytoTrans

PhytoTrans is een hulpmiddel om online snel alle wettelijke boorddocumenten te bekomen voor transport van in België erkende gewasbeschermingsmiddelen. Op PhytoStock vind je alle wettelijke opslagvoorwaarden.

Deze twee websites zijn specifiek voor de distributie ontwikkeld. Op de distributie-homepagina van de Phytofar-website vind je de link naar PhytoTrans en PhytoStock. Deze websites zijn beveiligd met een paswoord. Toegang kan aangevraagd worden bij Phytofar of PhytoDis.

Naast de publieke homepage, is er ook een startpagina voor gebruikers, beleids mensen, media en recent ook voor distributie.

www.phytofar.be

Namaak *en* illegale producten

Gewasbeschermingsmiddelen behoren tot de meest gekende en onderzochte producten van de wereld. Zij moeten voldoen aan een hele reeks productnormen en standaarden voor het op de markt brengen, voor opslag en transport, en voor goed gebruik. Phytofar en haar leden leveren grote inspanningen om met alle wettelijke voorschriften in orde te zijn en om een correct gebruik van de producten te stimuleren.

Dit vergt aanzienlijke investeringen; niet alleen in onderzoek en ontwikkeling, maar in de ganse levenscyclus van gewasbeschermingsmiddelen. Tot en met de ophaling van lege verpakkingen en niet meer bruikbare producten.

Het is dan ook evident dat illegale handel in producten die niet geëvalueerd zijn door de overheden woekerwinsten kan opleveren. Deze producten hebben op geen enkele wijze moeten aantonen dat ze efficiënt zijn en dat ze geen onaanvaardbaar risico inhouden voor mens en milieu. Phytofar zet zich in om dit fenomeen aan te pakken en om de bevoegde overheden hierop attent te maken.

“Phytofar en haar leden leveren grote inspanningen om met alle wettelijke voorschriften in orde te zijn en om een correct gebruik van de producten te stimuleren.”

Namaak

Namaak heeft zich in alle industriële sectoren genesteld. Ook in de gewasbeschermingsmiddelensector, waar het een groeiend probleem is. Namaakproducten kunnen zware gevolgen hebben voor de gebruiker en voor het gewas. Vaak bevatten deze middelen verboden stoffen of niet-geteste en niet-gecontroleerde stoffen die schadelijk zijn voor de gezondheid en het milieu. Namaakmiddelen dragen ook zelden een wettelijk etiket en hebben een onbekende samenstelling waardoor de gebruiker in het ongewisse blijft over hoe het middel te gebruiken en aan welke dosis.

Namaak kan nooit volledig uitgesloten worden, maar Phytofar en haar leden proberen het de oplichters wel erg moeilijk te maken. Wij informeren alle betrokken actoren (bevoegde administratie, douane, politie, FAVV, distributie en gebruikers) met een speciaal ontworpen communicatieset bestaande uit een film, een presentatie en een CD-rom.

Op 18 en 19 oktober 2011 nam Phytofar met een stand deel aan de Nationale Namaakbeurs in Wemmel. Daar werd essentiële informatie uitgewisseld tussen de bevoegde overheden en de industrie om namaak beter te herkennen en de commercialisering van deze namaakmiddelen te stoppen.

Phytofar pakt namaak samen met de bevoegde autoriteiten pro-actief aan. Daardoor blijft het probleem op de Belgische markt voorlopig beperkt.

België is een belangrijke toegangspoort naar de rest van Europa voor alle goederen, en bijgevolg ook voor namaak. Phytofar pleit er dan ook voor om de bevoegde autoriteiten de nodige middelen te geven om dit probleem bij de bron aan te pakken. Daarnaast stimuleert Phytofar de gebruikers om enkel te vertrouwen op erkende verdelers en verdachte producten, bijvoorbeeld met vreemde etiketten of zonder Belgisch erkenningsnummer, niet te gebruiken en te melden aan de bevoegde overheden.

“Grijze zone”-producten

De Europese en Belgische productnormenwetgeving is zeer streng voor wat betreft gewasbeschermingsmiddelen. Deze wetgeving biedt de gebruiker de nodige garanties voor een correcte en veilige toepassing. In het kader van voedselveiligheid geeft het de consument een garantie van evaluatie, controle en inspectie door de bevoegde overheden.

Het onbewust of bewust op de markt zetten van producten onder minder strenge productnormen, maar ze vervolgens commercieel vermarkten alsof het gewasbeschermingsmiddelen zijn, is ontoelaatbaar en illegaal. Deze illegale handel opereert in juridisch grijze zones en bedient zich vaak van internetverkoop om de overheid en de gebruiker te misleiden.

Phytofar bindt actief de strijd aan tegen dit soort bedrog dat de sector in een slecht daglicht plaatst en onvoldoende garanties biedt om de bescherming van mens en milieu te verzekeren. Phytofar vraagt de betrokken overheden om ook deze problematiek adequaat aan te pakken.

*“ België staat op de eerste plaats in de wereld voor wat betreft de inzameling
van verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen.”*

Phytofar-Recover

Sinds het begin in 1997 kent de inzamelcampagne van Phytofar-Recover een gestage opmars, en dit zowel in België als in het Groothertogdom Luxemburg. De inzameling overstijgt de 90% van de door de sector op de markt gebrachte verpakkingen. Daarmee staat België op de eerste plaats in de wereld voor wat betreft de inzameling van verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen en is de collecte van Phytofar-Recover een voorbeeld voor alle andere industriële sectoren.

Ingezamelde hoeveelheid NBGM

(Niet Bruikbare GewasbeschermingsMiddelen)

De inzameling in verschillende fracties – gespoeld, niet spoelbaar, doppen apart, secundaire verpakkingen apart – wordt door de professionele gebruikers goed opgevolgd. Deze manier van werken is tegelijk kostenefficiënt en milieuvriendelijk.

Momenteel worden onze lege verpakkingen verwerkt in ovens met terugwinning van energie.

Opgehaalde hoeveelheid lege verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen

(uitgedrukt in % van de op de markt gebrachte hoeveelheid)

Recyclage van verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen is in België nog altijd niet mogelijk, dit in tegenstelling tot de ons omringende landen. Daarom wordt er nu op Europees niveau onderhandeld om na te gaan of er een eenvormige Europese regelgeving mogelijk is.

De communicatie in de voorbije jaren rond NBGM (Niet Bruikbare GewasbeschermingsMiddelen) heeft haar vruchten afgeworpen. Deze tweejaarlijkse inzameling heeft in 2009 een top bereikt met 228 ton. In 2011 is dit teruggezaakt naar 175 ton, waaruit we mogen besluiten dat onze professionele gebruikers meer en meer hun stocks nakijken en opruimen.

Goede praktijken

Phytofar heeft 5 presentaties opgesteld over de goede gebruikspraktijken van gewasbeschermingsmiddelen en de nieuwe wetgeving en ging deze in het najaar van 2011 voorstellen aan de verdelers (distributeurs) en hun medewerkers. Zij zijn immers het eerste aanspreekpunt van de landbouwer en zijn daarmee het best geplaatst om de gebruikers van fytoproducten te adviseren over een goed gebruik. **Deze presentaties zijn terug te vinden op www.phytofar.be**

- // Een correct ingericht fytolokaal*
- // Beschermen van de gebruiker*
- // Het voorkomen van puntvervuiling*
- // De juiste spuittechniek*
- // Nieuwe wetgevingen
(oa. fytolicentie)*

Phytofar Instituut

Het Phytofar Instituut voor Onderzoek en Ontwikkeling van een Duurzame Landbouw werd opgericht op initiatief van Phytofar. Het Instituut wordt geleid door een onafhankelijke Wetenschappelijke Raad waarvan de leden experts zijn uit diverse domeinen: plantenteelt, ecologie, milieu, voeding, volksgezondheid, biochemie, biotechnologie, toxicologie en economie. Om de 2 jaar wordt een wetenschappelijke en een professionele prijs uitgereikt voor een totale waarde van € 15 000, waarmee het Instituut projecten of initiatieven die bijdragen tot de ontwikkeling van een duurzame landbouw bekroont.

Het erelijstje van de *Phytofar Instituut Prijs*

2001 **Wetenschappelijke prijs:** KULeuven
Ontwikkeling van een gerichte spuitmachine
tegen onkruid

2003 **Wetenschappelijke prijs:** UGent en CODA
POCER-indicator voor evaluatie van
gewasbeschermingsmiddelen

Professionele prijs: CARAH
Waarschuwingssysteem voor Phytophthora

2005 **Wetenschappelijke prijs:** UCL
Ontwikkeling van PROCULTURE, een
hulp bij de behandeling van Septoria in
wintertarwe

Professionele prijs: ILVO
Kennis- en adviescentrum Spuittechniek

2007 **Wetenschappelijke prijs:** STEDULA
Steunpunt Duurzame Landbouw met het
resultatenboek "Erven van de toekomst"

Professionele prijs: Joost De Paepe,
witloofteler.
Duurzame behandeling van water en
organisch afval

2009 **Wetenschappelijke prijs:** FUNDP
en spin-off Fytofend.
Stimulator voor de natuurlijke
afweermechanismen van planten

Professionele prijs: Ignace Vercruysse,
landbouwer.
Fytobak in de praktijk

2011 **Wetenschappelijke prijs:** pcfruit vzw
en KULeuven.
Nevenwerking van
gewasbeschermingsmiddelen op bijen:
identificatie en evaluatie van de impact van
subletale effecten

Professionele prijs: een groep Vlaamse
en Waalse landbouwers onder leiding van
Inagro en CRA-W.
Beloftevol Boeren – Terr' Avenir Wallonie.

De *wetenschappelijke prijs* 2011 werd toegekend aan het project “Nevenwerking van gewasbeschermingsmiddelen op bijen: identificatie en evaluatie van de impact van subletale effecten” onder leiding van Dr. ir. Tim Beliën en Dr. Bruno Gobin van Proefcentrum Fruitteelt vzw en in samenwerking met Prof. Lutgarde Arckens, Prof. Roger Huybrechts en Prof. Johan Billen van het Departement Biologie van de K.U.Leuven.

Bijen zijn essentieel voor een goede productie in diverse landbouwgewassen en in de fruitteelt. De laatste jaren bereiken ons echter steeds vaker onrustwekkende berichten over bijensterftes en de algemene achteruitgang van ons bijenbestand. In dit project werden bijen op een gecontroleerde manier blootgesteld aan zeer lage dosissen van gewasbeschermingsmiddelen, waarna hun gedrag en mogelijke gedragsveranderingen nauwgezet geobserveerd werden. De aangewende methodologie is pionierswerk waarbij voor het eerst moleculaire technieken gecombineerd worden met gedragsexperimenten. Hoewel subletale effecten éénduidig konden worden geïdentificeerd en gemeten kort na blootstelling, vonden de onderzoekers geen negatieve effecten op de bijenkolonies op lange termijn. De toepassing van gewasbeschermingsmiddelen volgens de goede landbouwpraktijken levert dus geen gevaar op voor de overleving van bijenkolonies. Goede afspraken tussen imkers en telers zijn belangrijk voor een goede bestuiving en honingproductie.

De *professionele prijs* ²⁰¹¹ werd uitgereikt aan het project “*Beloftevol Boeren – Terr’ Avenir Wallonie*”. Een groep Vlaamse en Waalse landbouwers met duurzame landbouw als gezamenlijk streefdoel hebben onder leiding van Melanie Vanstaen (Inagro) en Céline Detremmerie (CRA-W) een milieumanagementsysteem uitgebouwd om de milieu-impact van hun bedrijven te beperken. Er wordt een uitgestippeld traject doorlopen met als doel het bekomen van een ISO-certificaat ISO14001.

Het gemeenschappelijk milieubeleid bevat vier pijlers: werken aan duurzame ontwikkeling, promoten van de landbouw, optimaliseren van de bedrijfsvoering en zorgen dat een gezond leefmilieu beschikbaar blijft voor de toekomstige generaties. Het originele van dit initiatief ligt in het collectieve aspect om onderling kennis en ervaring uit te wisselen en dat over de taalgrens heen, waarbij vertrokken wordt vanuit de landbouwpraktijk en er medewerking is van collega's en specialisten. Op deze manier is er een continue verbetering van de prestaties, zowel op bedrijfsniveau als op vlak van het milieu.

Conclusie

Wij engageren ons om in de toekomst:

- // bij te dragen aan een gezonde en betaalbare voedselvoorziening van hoge kwaliteit;*
- // de grondstoffen efficiënt te gebruiken;*
- // het water en de biodiversiteit te beschermen;*
- // de gezondheid van de gebruikers en de consumenten te beschermen.*

Dit doen we in hoofdzaak door innovatieve oplossingen op de markt te brengen die de gewassen beschermen, en door een goed gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met respect voor mens, dier en milieu te promoten.

Wij luisteren naar de wensen en de vragen van de gebruikers van onze producten en van de consumenten, en gaan graag de dialoog aan met de andere betrokken partners in de sector.

Phytofar geeft om de volksgezondheid en ons leefmilieu...

Wij steunen een productieve landbouw met gewasbeschermingsmiddelen, en promoten zeer actief een goed gebruik ervan.

... en om de gebruikers!

Wij waken erover dat onze oplossingen en middelen gebruiksvriendelijk zijn en dat de Belgische land- en tuinbouwers, groenvoorzieners en tuiniers de ziektes en plagen van hun gewassen en de onkruiden op een effectieve manier kunnen bestrijden en competitief blijven ten opzichte van hun buitenlandse collega's.

Lijst met afkortingen

ADLO

(Afdeling Duurzame LandbouwOntwikkeling
[Landbouw & Visserij – Vlaamse Overheid])

Aquawal

(Union professionnelle des opérateurs publics
du cycle de l'eau en Wallonie)

CARAH

(Centre pour l'agronomie et l'agro-industrie
de la Province de Hainaut)

CODA

(Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde
en Agrochemie)

CRA-W

(Centre wallon de Recherches agronomiques)

DG Sanco

(Directorate-General for Health and Consumers)

ECPA

(European Crop Protection Association)

FAVV

(Federaal Agentschap voor de veiligheid
van de voedselketen)

FUNDP

(Facultés universitaires Notre-Dame de la Paix - à Namur)

GMO

(Genetically Modified Organism)

ILVO

(Instituut voor Landbouw- en VisserijOnderzoek)

INAGRO

(Instituut voor Onderzoek en advies in land- & tuinbouw
van West-Vlaanderen)

IPM

(Integrated Pest Management)

ISO

(International Organization for Standardization)

KB

(Koninklijk Besluit)

KULeuven

(Katholieke Universiteit Leuven)

KVIV

(Koninklijke Vlaamse IngenieursVereniging)

NAPAN

(Nationaal ActiePlan / Plan d'Action National)

NBGM

(Niet Bruikbare GewasbeschermingsMiddelen)

PAN

(Pesticide Action Network)

pcfruit vzw

(ProefCentrum Fruitteelt vzw)

PhytoDis

(Belgische vereniging van verdelers
van fytofarmaceutische producten)

POCER

(the pesticide occupational and environmental risk
indicator)

PROCLAM

(Provinciaal Centrum voor Landbouw
en Milieu van West-Vlaanderen)

PRPB

(Programma ter Reductie van Pesticiden en Biociden)

PVL

(Proef- en Vormingscentrum voor de landbouw
in Bocholt)

SU

(Sustainable Use)

UCL

(Université catholique de Louvain – à Louvain-la-Neuve)

UGent

(Universiteit Gent)

VIB

(Vlaams Instituut voor Biotechnologie)

Volsog

(Verbond van Oud-leerlingen School voor
Sproeiondernemers Gent)

Phytofar

Secretariaat

// Klaus KÖTTING

Voorzitter

// Peter JAEKEN

Secretaris-generaal

// Jérôme COGNIAUX

Adviseur Garden,
Water en Distributie
Woordvoerder Wallonië

pjaeken@essenscia.be
tel +32 (0)2 238 97 75

jcogniaux@essenscia.be
tel +32 (0)2 238 97 82

// Sofie VERGUCHT

// Laurence KNEIPE

// Vinciane GERVAIS

// Lesley COURTOIS

Adviseur Communicatie
en Duurzaam Gebruik

Adviseur Reglementering

Assistente

Assistente Communicatie

svergucht@essenscia.be
tel +32 (0)2 238 98 54

lkneipe@essenscia.be
tel 32 (0)2 238 97 42

vgervais@essenscia.be
tel 32 (0)2 238 97 72

lcourtois@essenscia.be
tel 32 (0)2 238 97 42

Phytofar-Recover

Secretariaat

// Hilde BOUDRY

Voorzitster

// Peter DE WIT

Executive manager

// Dominique VINAGE

Assistente

peter.de.wit@phytofarrecover.eu
tel +32 (0)2 238 97 44

dominique.vinage@phytofarrecover.eu
tel +32 (0)2 238 98 56

Phytofar
Stuurgroepen

// COMMUNICATIE (tot 11 mei 2012)

Hilde Boudry – coördinatrice

// DISTRIBUTIE

Stefaan Deconinck – coördinator

// DUURZAAM GEBRUIK

Marc Sneyders – coördinator

// ECONOMISCHE & SOCIALE VRAGEN

Aimé Van Rumst – coördinator

// GARDEN

Hendrik Vervenne – coördinator

// REGLEMENTERING GARDEN

Hendrik Van Bogaert – coördinator

// REGLEMENTERING

Yannick Griveau – coördinator

// WATER

Kris Leemans – coördinator

Wij wensen ook een aantal mensen te bedanken voor hun inzet:

// de voormalige voorzitter van Phytofar, Bernard Pecquereau;

// de voormalige voorzitter van Phytofar-Recover, Jean-Marie Descamps;

// de voormalige coördinatoren van de werkgroepen: *Klaus Kötting* ("Reglementering")
Kristian Van de Cauter ("Garden").

Phytofar

Leden

De leden van Phytofar brengen gewasbeschermingsmiddelen op de markt voor de professionele landbouw, de professionele gewasbescherming buiten de landbouw (groenvoorzieners, groendiensten van gemeenten, tuinaannemers,...) en voor het grote publiek dat zijn (moes)tuin wil beschermen.

BASF Belgium Coordination Center Comm. V.

Drève Richelle 161 E/F 1410 Waterloo www.agro.basf.be

BAYER CROPSCIENCE

JE Mommaertslaan 14 1831 Diegem www.bayercropscience.be

BAYER ENVIRONMENTAL SCIENCE

JE Mommaertslaan 14 1831 Diegem www.bayergarden.be

BELCHIM CROP PROTECTION

Technologielaan 7 1840 Londerzeel www.belchim.com

BELGAGRI (tot 31 december 2011)

Rue des Tuiliers 1 4480 Engis www.belgagri.be

CERTIS EUROPE

Woluwelaan 60 1200 Brussel www.certiseurope.com

COMPO BENELUX

Filliersdreef 14 9800 Deinze www.compo.be

DOW AGROSCIENCES

Prins Boudewijnlaan 41 2650 Edegem www.dowagro.com/be

DUPONT DE NEMOURS (Belgium)

Antoon Spinoystraat 6 2800 Mechelen www.bel.ag.dupont.com

EDIALUX-FORMULEX

Rijksweg 28 2880 Bornem www.edialux.be

HERMOO BELGIUM

Lichtenberglaan 2045 3800 St. Truiden www.hermoo.com

MAKHTESHIM-AGAN Benelux & Nordic

P.O. Box 355 NL-3830 AK Leusden www.mabeno.com

MONSANTO EUROPE

Scheldelaan 460 - Haven 627 2040 Antwerpen
www.monsanto.com

NUFARM

Postbus 51 B-9200 Dendermonde www.nufarm.com/DE

PROTEX

Technologielaan 7 1840 Londerzeel www.protexnv.be

SCOTTS BENELUX

Oostjachtpark 1 9100 Sint-Niklaas www.scotts.com

SYNGENTA CROP PROTECTION

Lange Ambachtstraat 16A 9860 Oosterzele www.syngenta.be

TAMINCO

Pantserschipstraat 207 9000 Gent www.taminco.be

Bronvermeldingen foto's

Sofie Vergucht : cover en pagina's 7, 23, 25, 40, 42, 51 en 59

Herlinde Noppe : pagina's 11, 12, 15, 16, 19, 28, 30 en 33

Henk Wallays : pagina 35

Cédric Oostland : pagina's 36 en 50

Marcel Van Coile : pagina's 46, 56, 57 en 58

Inagro : pagina 39

Services agricoles de la Province de Liège : pagina's 53 en 55

Phytofar